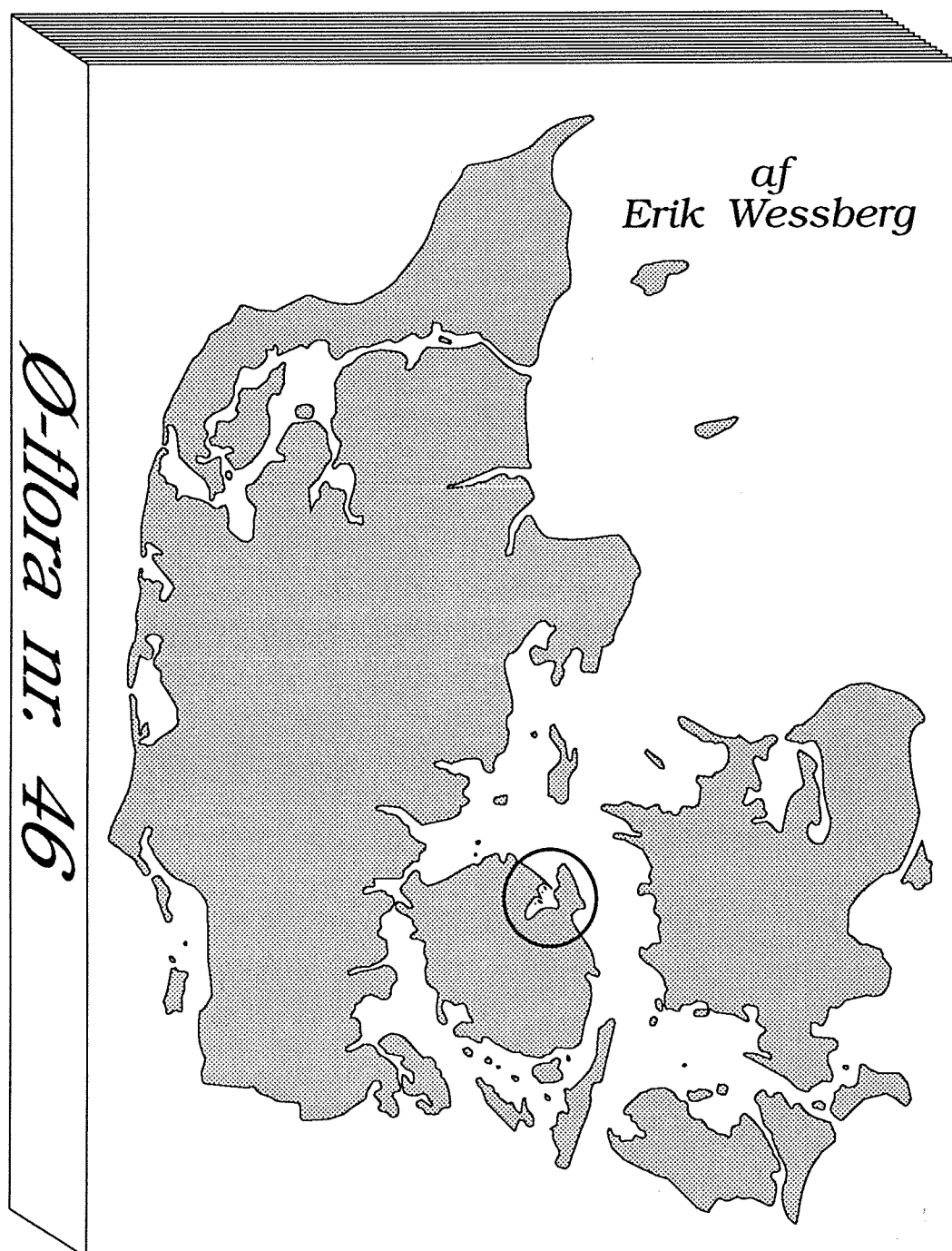
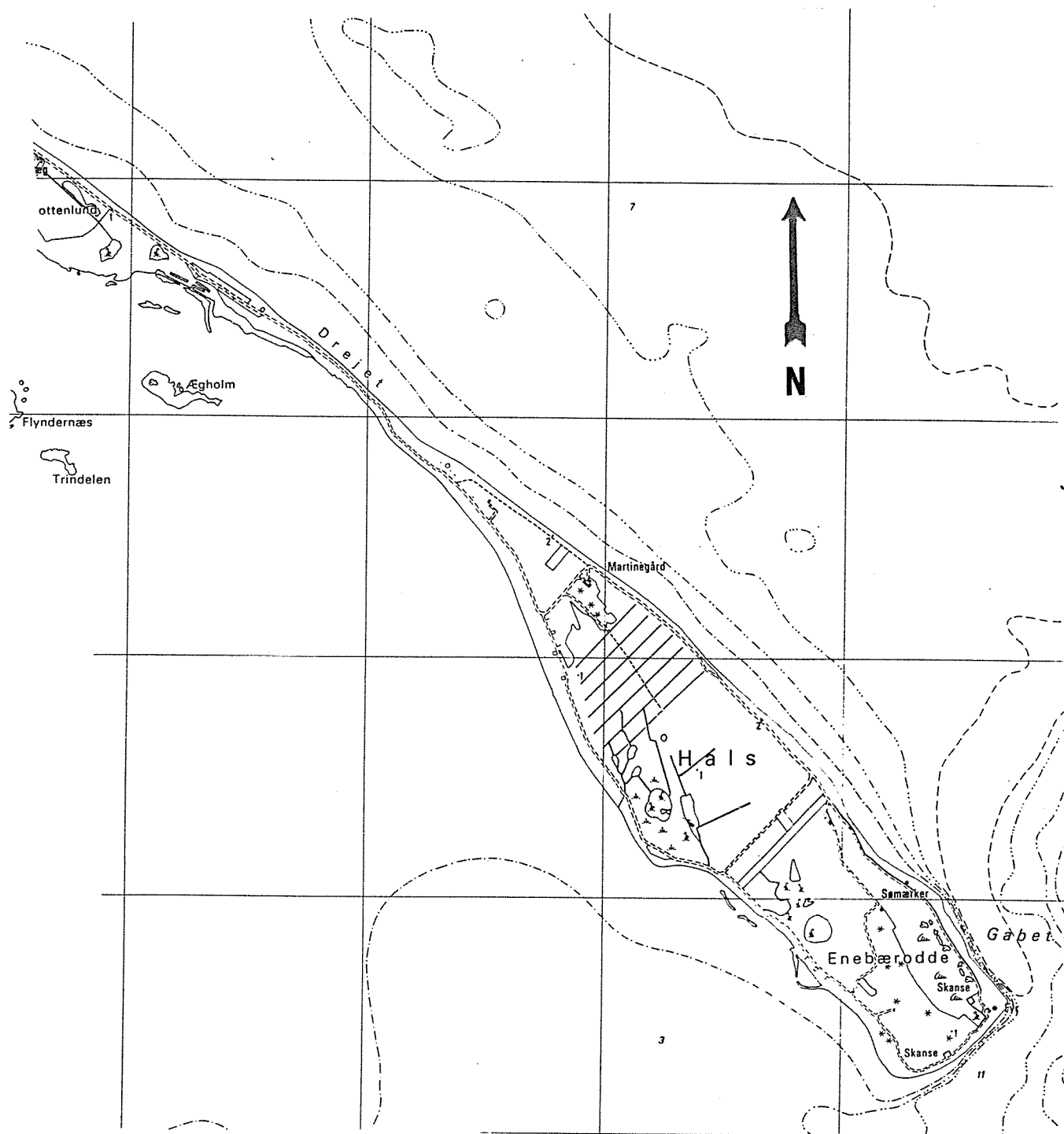

ÆGHOLM

i
Odense Fjord

Randers 1993

1:25.000.

Den ca. 5 km lange odde, der mod sydøst ender i den kendte Enebærødder, beskytter bl.a. småøerne i bugten ud for Hofmangave. Kun vinde fra østlige retninger kan frembringe bølger af væsentlig størrelse. Åbningen ved Enebærødden, som hedder Gabet med det indtil 11 m dybe sejløb, er livsvigtig for sejladsen for bl.a. Odense og Lindø-værftet. Nord for Ægholm ses nogle af de små, vegetationsklædte småøer, der vil blive beskrevet i ø-flora nr. 48.

På flyfotoet ses de 4 navngivne øer i denne del af Odense Fjord. Vest for Ægholm ses et par af de mange, små holme, som findes i det lavvandede område.

Kort- og Matrikelstyrelsen 30. april 1990. 1: ca. 10.000.

I 1780, da C. Wessel tegnede denne del af Fyn for Videnskabernes Selskab, var vådområderne ved Nordøstfyn større, end de er i dag. Ganske vist eksisterer de tidligere øer som f.eks. Lindø, Lammes Ø og Hasselø stadig som navne på Kort- og Matrikelstyrelsens nyeste kort, men kun navnet fortæller, at de engang må have været øer; i dag er der marker eller skibsværft på disse arealer. Iddigningen skete i flere tempi. I 1756 byggedes diget umiddelbart nord og syd for Böttigersholm, som Hofmansgave tidligere har heddet, medens diget, der bl.a. gjorde Bågø, Lindø og Lammes Ø landfaste, på foranledning af kancelliråd Elias Møller, blev færdiggjort i 1818 (Trap).

Indledning

Ægholm ligger i den nordvestlige del af Odense Fjord ud for godset Hofmansgave. Ialt ligger der i det meget lavvandede område her 4 navngivne øer. Foruden Ægholm, som er den nordligste af dem, drejer det sig om Trindelen, Leammer samt om den meget lille Kyholm (alle Wessberg 1993).

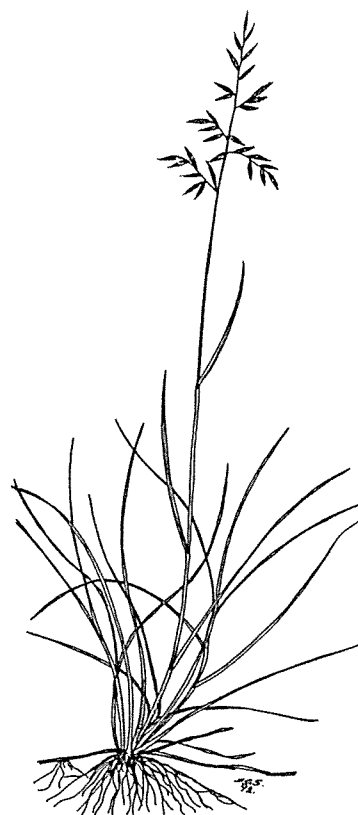
Ægholm er ca. 1 hektar stor og består af en lavtliggende del, der jævnligt overskylles, og som indeholder strandengsplanter, samt af en højereliggende, strandoverdrevslignende del op til ca. 1 meter. Vegetationen her viser, at den høje del aldrig – eller meget sjældent – berøres af højvande.

I et op til flere meter bredt bælte findes langs hele kysten strandeng, ligesom hele den østlige og lavtliggende del udelukkende består af strandeng.

I lighed med de andre små øer i bugten ud for Hofmansgave er øen fredet og omfattet af strandbeskyttelseslinien. Desuden er den en del af EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 75, del af naturområde Odense Fjord, og den har status som et særligt biologisk beskyttelsesområde. Der er adgangsforbud til Ægholm i perioden 1. april til 31. juli.

Rød Svingel (*Festuca rubra* ssp. *rubra*)

I de lavestliggende områder på Ægholm findes bl.a. Strand-Trehage (*Triglochin maritimum*), Strandgåsefod (*Suaeda maritima*), Strand-Annelgræs (*Puccinellia maritima*) og vore to Hindebæger-arter: Lav Hindebæger og Tæt-blomstret Hindebæger (*Limonium humile* og *L. vulgare*). På de højereliggende dele findes udover Rød Svingel bl.a. Alm. Kvik (*Elytrigia repens*), Kruget Skræppe (*Rumex crispus*), Alm. Hundegræs (*Dactylis glomerata*), Drap-havre (*Arrhenatherum elatius*), Gul Snerre (*Galium verum* ssp. *verum*) og Horse-Tidsel (*Cirsium vulgare*).

Vegetationen på Ægholm

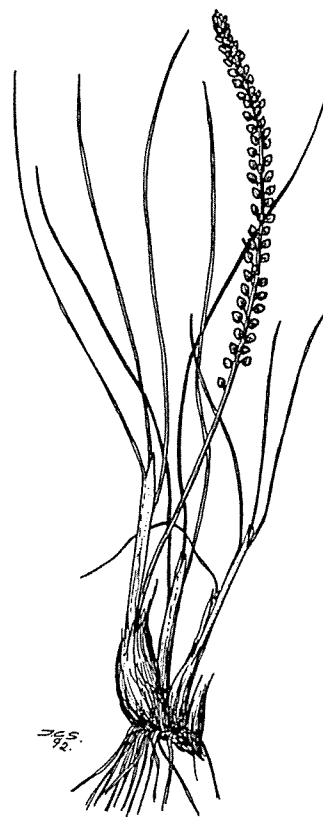
Vegetationen i strandengsområderne afviger ikke fra andre øer i den nordvestlige del af Odense Fjord. Den dominerende art er Strand-Malurt (*Artemisia maritima*). Som det er tilfældet med de to foregående, beskrevne øer i ø-flora-serien, Leammer og Trindelen (begge Wessberg 1993), optræder også her vore to Hindebæger-arter: Tæt blomstret Hindebæger og Lav Hindebæger (*Limonium vulgare* og *L. humile*), som også er noteret af Erik Vinther. Flest findes i øst, som er luttet strandeng. Af andre arter kan nævnes Strand-Trehage (*Triglochin maritimum*), Sandkryb (*Glaux maritima*), Strand-Annelgræs (*Puccinellia maritima*), Alm. Salturt (*Salicornia europaea*) og Strand-Asters (*Aster tripolium*).

Da der ikke er set opskylszoner på den højestliggende del af øen, antager jeg, at den aldrig eller meget sjældent overskylles. I det tangopskyl, der findes et stykke oppe på det strandoverdrevs-lignende, højereliggende område, er bl.a. set Burre-Snerre (*Galium aparine*), Skov-Hanekro (*Galeopsis bifida*) og Ager-Svinemælk (*Sonchus arvensis*). Af disse er det kun sidstnævnte, som også findes uden for opskylszonen. Af andre arter i den sandede, højereliggende del kan nævnes Rød Svingel (*Festuca rubra* ssp. *rubra*), som er den hyppigste græsart, Kruset Skræppe (*Rumex crispus*), Alm. Hundegræs (*Dactylis glomerata*), Draphavre (*Arrhenatherum elatius*), Alm. Strandkamille (*Tripleurospermum maritimum* ssp. *salinum*), Alm. Syre (*Rumex acetosa*), Horse-Tidsel (*Cirsium vulgare*) og Alm. Kvik (*Elytrigia repens*); men der er også arter, man ikke ville forvente på så lille en ø, bl.a. Gederams (*Chamaenerion angustifolium*), Gul Snerre (*Galium verum* ssp. *verum*), Vild Kørvel (*Anthriscus sylvestris*), Aften-Pragtstjerne (*Silene alba*) og Alm. Pimpinelle (*Pimpinella saxifraga*). Også her har Tornet Salat (*Lactuca serriola*) etableret sig, endog i stor mængde; men det er efterhånden set på mange småøer, både i dette område og på andre småøer i farvandet omkring Fyn.

I en lille lavning på "strandoverdrevet" vokser Strand-Kogleaks (*Scirpus maritimus*), Harril (*Juncus gerardi*) og Alm. Kællingetand (*Lotus corniculatus*). Iøvrigt findes der en enkelt Alm. Hyld (*Sambucus nigra*) og en ca. 10 kvadratmeter-stor bevoksning af Rynket Rose (*Rosa rugosa*).

Strand-Trehage (*Triglochin maritimum*)

Det ikke ligefrem vrimler med Strand-Trehage på Ægholm; men hvor den er, vokser den i den saltpåvirkede zone sammen med Harril (*Juncus gerardi*), Sandkryb (*Glaux maritima*), Strand-Asters (*Aster tripolium*) og Strandgåsefod (*Suaeda maritima*).

Den botaniske undersøgelse af Ægholm

Gravesen nævner i sit fynsbind i serien over botaniske lokaliteter ingen planter fra Ægholm, og i de to kilder, han angiver, er der ikke nævnt planter. Men i Anton Andersens artikel om Nordfyns Flora (1910) er der dog angivet fund fra Ægholm af Hjortetrod (*Seseli libanotis*). Finderen var apoteker P. Hempel. Fundet er i floralisten kun mærket (PH), da året for fundet ikke kendes. I Anton Andersens artikel er på side 433 er anført et ! ved fundet. Det skulle betyde, at Andersen også har set den på Ægholm. Alfred Hansen har meddelt mig (1993), at der ikke ligger belæg på Botanisk Museum. Derimod ligger der et brev fra 1939 med meddelelse om nogle plantefund på Ægholm. Brevet er fra Johanne Grüner, og hendes indsendte planteliste rummer 12 arter. Blandt disse er Slap Annelgræs (*Puccinellia suecica*), som er bestemt af Wiinstedt. Den er hverken set af Erik Vinther eller mig. Det samme gælder Hybrid-Kvik (*Elytrigia junceiformis x repens*). Hendes fund er i min floraliste mærket 1939 (JG). I øvrigt har Johanne Grüner i sin liste Lav Hindebæger. Erik Vinther fra Fyns Amtskommune har besøgt øen den 12. juli 1983 i forbindelse med strandregistreringer, og han fandt 24 arter, heraf to, som jeg ikke har fundet: Alm. Hanekro (*Galeopsis tetrahit*) og Asparges (*Asparagus officinale*). Hans fund er i efterfølgende floraliste er mærket 1983 (EV).

Under mine besøg på Ægholm den 23. aug. 1989, 21. maj 1992 og den 2. august 1992 har jeg set 58 taxa. Disse er i floralisten mærket med et ! I alt er der fra øen nu kendt 62 arter. På grund af Kyholms beskedne størrelse er der ikke nævnt hyppighedsforekomst.

De anvendte floranavne følger Dansk Feltflora (1991); men med hensyn til *Atriplex* er dog benyttet Pedersen 1968.

Rynket Rose (*Rosa rugosa*)

Er der et egnet voksested, så er Rynket Rose der. På Ægholm har den slået sig ned på den del af øen, der aldrig eller kun sjældent berøres af saltvandet. Da det er utænkeligt, at frøædende fugle skulle raste på øen, er frøene muligvis kommet hertil med materialevandringen og ved et ekstraordinært højvande blevet efterladt her, jf. Pedersen 1965. Men da bl.a. Grønirisker ivrigt æder hybenfrøene, er muligheden for, at frøene er kommet med fugleklatter fra forbigående fugle, naturligvis til stede. På Ægholm findes en bevoksning på ca. 10 kvadratmeter.

Agrostis stolonifera (*Krybende Hvene*) !
Anthriscus sylvestris (*Vild Kørvel*) !
Armeria maritima (*Engelskgræs*) – (EV) !
Arrhenatherum elatius (*Alm. Draphavre*) !
Artemisia maritima (*Strand-Malurt*) – 1939 (JG) – (EV) !
Asparagus officinalis (*Asparges*) – (EV).
Aster tripolium (*Strand-Asters*) – 1939 (JG) – (EV) !
Atriplex latifolia s. str. (*Spydbladet Mælde*) – 1939 (JG) – (EV) !
– **litoralis** (*Strand-Mælde*) – (EV) !
Carex pairaei (*Pigget Star*) !
Chamaenerion angustifolium (*Gederams*) !
Cirsium vulgare (*Horse-Tidsel*) !
Cochlearia danica (*Dansk Kokleare*) !
– **officinalis** (*Læge-Kokleare*) – 1939 (JG) !
Dactylis glomerata (*Alm. Hundegræs*) !
Elytrigia junceiformis x **repens** (*Hybrid-Kvik*) – 1939 (JG).
– **repens** (*Alm. Kvik*) – 1939 (JG) – (EV) !
Festuca pratensis (*Eng-Svingel*) !
– **rubra** ssp. **rubra** (*Rød Svingel*) – 1939 (JG) – (EV) !
Galeopsis bifida (*Skov-Hanekro*) !
– **tetrahit** (*Alm. Hanekro*) – (EV).
Galium aparine (*Burre-Snerre*) !
– **verum** ssp. **verum** (*Gul Snerre*) !
Glaux maritima (*Sandkryb*) – (EV) !
Hypochoeris radicata (*Alm. Kongepen*) !
Juncus gerardi (*Harril*) – 1939 (JG) – (EV) !
Lactuca serriola (*Tornet Salat*) !
Limonium humile (*Lav Hindebæger*) – 1939 (JG) – (EV) !
– **vulgare** (*Tæt blomstret Hindebæger*) – (EV) !
Lotus corniculatus (*Alm. Kællingetand*) !
Pimpinella saxifraga (*Alm. Pimpinelle*) !
Plantago maritima (*Strand-Vejbred*) – (EV) !
Poa annua (*Enårig Rapgræs*) !
– **trivialis** (*Alm. Rapgræs*) !
Polygonum arenastrum (*Spidsbladet Pileurt*) !
– **aviculare** ssp. **aviculare** (*Alm. Vej-Pileurt*) !
Potentilla anserina (*Gåse-Potentil*) – (EV) !
Puccinellia distans (*Udspærret Annelgræs*) !
– **maritima** (*Strand-Annelgræs*) – (EV) !
– **suecica** (*Slap Annelgræs*) – 1939 (JG).
Rosa rugosa (*Rynket Rose*) !
Rumex acetosa (*Alm. Syre*) !
– **crispus** (*Kruset Skræppe*) – (EV) !
Salicornia europaea (*Alm. Salturt*) !
– **ramosissima** (*Kortakset Salturt*) !
– sp. (*Salturt*) – (EV) !
Sambucus nigra (*Alm. Hyld*) – 1939 (JG) !
Scirpus maritimus (*Strand-Kogleaks*) – (EV) !
Senecio sylvaticus (*Skov-Brandbæger*) !
Seseli libanotis (*Hjortetrod*) – (PH).

Silene alba (*Aften-Pragstjerne*) !
Sonchus arvensis (*Ager-Svinemælk*) !
 – **asper** (*Ru Svinemælk*) – (EV) !
Spergularia media (*Vingefrøet Hindeknæ*) !
Stellaria graminea (*Græsbladet Fladstjerne*) !
 – **media** (*Alm. Fuglegræs*) !
Suaeda maritima (*Strandgåsefod*) – 1939 (JG) – (EV) !
Triglochin maritimum (*Strand-Trehage*) – (EV) !
Tripleurospermum inodorum (*Lugtløs Kamille*) !
 – **maritimum** ssp. **salinum** (*Alm. Strandkamille*) – (EV) !
Urtica dioica (*Stor Nælde*) !
Vicia sativa (*Foder-Vikke*) !
Zannichellia palustris s. lat. (*Vandkrans*) !

Citeret Litteratur

Andersen, A., 1910: Nordfyns Flora. – Bot. Tids. 30: 329–454.
Hansen, K. (red.), 1991: Dansk Feltflora, 5. opl. – København.
Pedersen, A., 1965: Rosaceernes udbredelse i Danmark I. TBU 32. – Bot. Tids. 61: 145–270.
 – 1968: Nogle kritiske, danske Atriplex-arter. – Bot. Tids. 63: 289–303.
Wessberg, E., 1993: Leammer i Odense Fjord. Ø-flora nr. 44. – Randers.
 – 1993: Kyholm i Odense Fjord. Ø-flora nr. 45. – Randers.
 – 1993: Trindelen i Odense Fjord. Ø-flora nr. 47. – Randers.

Tak

Universitetslektor Alfred Hansen og seminarielektor Anfred Pedersen takkes for deres kommentarer til manuskriptet, for hjælp i forbindelse med bestemmelse/verificering af nogle planteindsamlinger samt for oplysning om fund på Ægholm. Lærer Jens Chr. Schou takkes, fordi jeg måtte benytte hans tegninger i ø-floraen. Fyns Amtskommune, Landskabsafdelingen, takkes for velvillig økonomisk støtte til de fynske ø-undersøgelser.

Erik Wessberg
 Sandagervej 13
 Assentoft
 8900 Randers

HIDTIDIGE Ø-UNDERSØGELSER

Hidtil er der i ø-floraserien udarbejdet floralister for følgende øer, tidligere øer eller ø-grupper.
(BL) er Bernt Løjtnant og (EW) Erik Wessberg.

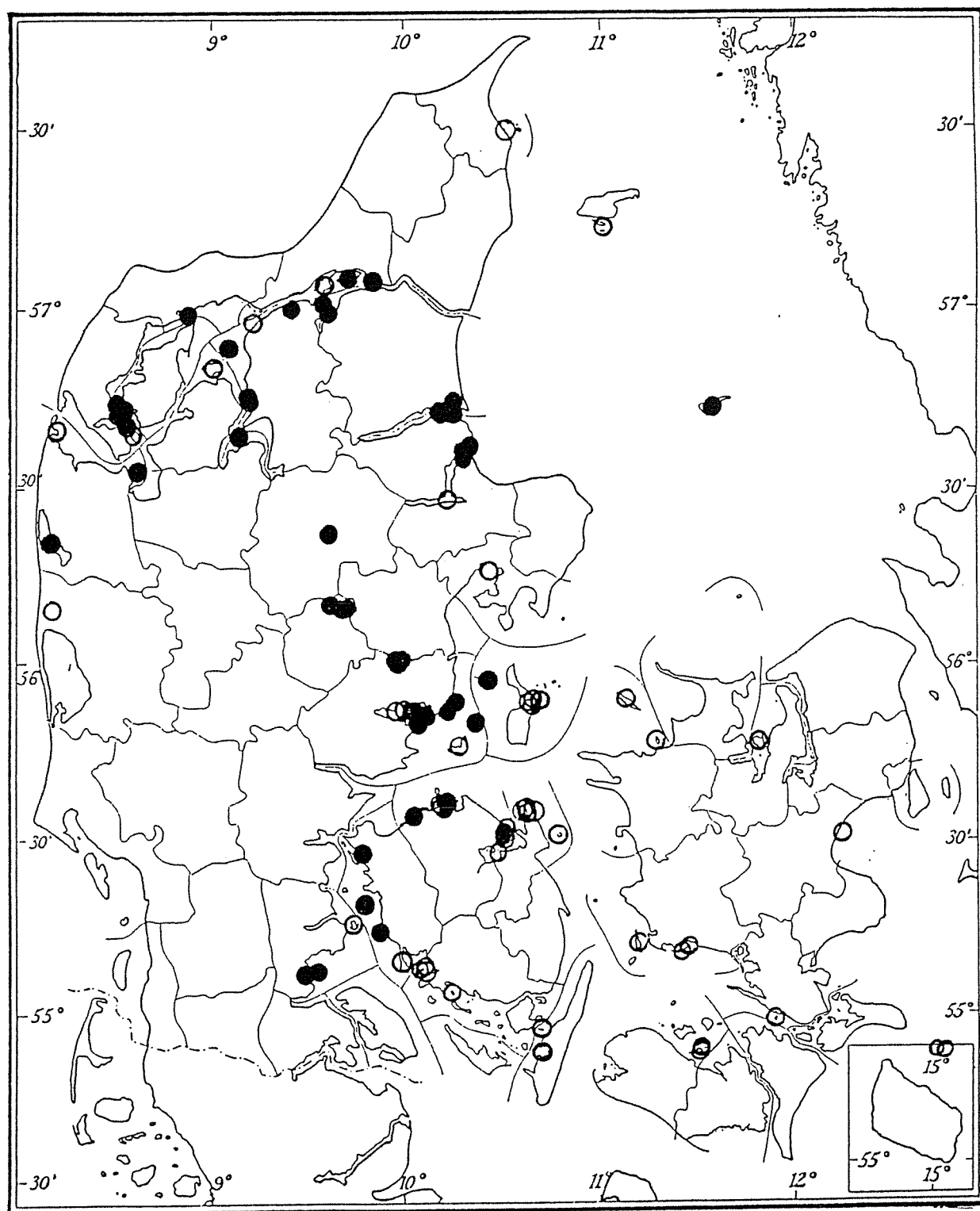
1. Anholt (1981). – (BL & EW). 50 pp.
2. Hjarnø i Horsens Fjord (1981). – (BL & EW). 26 pp.
3. Treskelbakkeholm i Mariager Fjord (1983). – (BL & EW). 16 pp.
4. Klosterholm og Startøtterne i Nibe Bredning (1984). – (BL & EW). 24 pp.
5. Mellempoldene i Randers Fjord ved Udbyhøj (1984). – (BL & EW). 17 pp.
6. Pletten (Store Plet) i Mariager Fjord (1984). – (BL & EW). 14 pp.
7. Alrø i Horsens Fjord (1985). – (EW). 37 pp.
8. Møgelø i Julsø syd for Silkeborg (1985). – (EW). 19 pp.
9. Lille Plet i Mariager Fjord nord for Pletten (1985). – (BL & EW). 12 pp.
10. Paradisøerne i Borre Sø syd for Silkeborg (1985). – (EW). 19 pp.
11. Alrø Poller i Horsens Fjord sydøst for Alrø (1985). – (EW). 15 pp.
12. Tange Ø i Tange Sø (1985). – (EW). 13 pp.
13. Hov Røn nordøst for Gyllingnæs (1986). – (BL & EW). 17 pp.
14. Svanegrunden nordøst for Endelave (1986). – (BL). 20 pp.
15. Vår Holm og Kyø Holm i Limfjorden ved Nibe (1986). – (EW). 20 pp.
16. Fjandø i Nisum Fjord (1986). – (EW). 21 pp.
17. Egholm i Limfjorden sydvest for Mors (1986). – (BL & EW). 44 pp.
18. Søby Rev øst for Gyllingnæs (1986). – (BL & EW). 15 pp.
19. Agerø i Limfjorden sydvest for Mors (1987). – (EW). 34 pp.
20. Stenrevet i Randers Fjord vest for Udby (1987). – (EW). 13 pp.
21. Lundø mellem Skive Fjord og Lovns Bredning (1987). – (EW). 41 pp.
22. Stenklipperne i Limfjorden ved Agerø (1988). – (EW). 14 pp.
23. Odpold i Randers Fjord nord for Stenrevet (1988). – (BL & EW). 12 pp.
24. Livø i Limfjorden (1988). – (BL & EW). 75 pp.
25. Svinø i Gamborg Fjord sydøst for Middelfart (1989). – (EW). 33 pp.
26. Lilleø, Bregneø og Alø i Julsø syd for Silkeborg (1989). – (EW). 20 pp.
27. Store og Lille Rotholm i Risgårde Bredning nord for Hvalpsund (1989). – (EW). 21 pp.
28. Sankt Thomas i Skanderborg Sø (1990). – (EW). 11 pp.
29. Æbelø i Skanderborg Sø (1990). – (EW). 14 pp.
30. Kalvø i Skanderborg Sø (1990). – (BL & EW). 14 pp.
31. Mågeøerne ved Bogense (1991). – (BL & EW). 15 pp.
32. Tunø ved Samsø (1991). – (BL & EW). 56 pp.
33. Hornsgård Holm og Tøtten i Limfjorden nordvest for Nibe (1991). – (EW). 14 pp.
34. Torø i Lille Bælt syd for Assens (1991). – (EW). 23 pp.
35. Lindholm i Limfjorden øst for Thyholm (1991). – (BL & EW). 18 pp.
36. Kalvø i Genner Bugt (1991). – (EW). 19 pp.
37. Arup Holm i Limfjorden ved Feggesund (1991). – (BL & EW). 17 pp.
38. Barsø i Lille Bælt nordvest for Als (1991). – (EW). 39 pp.
39. Venø i Limfjorden sydøst for Thyholm (1992). – (EW). 42 pp.
40. Bågeø i Lille Bælt nordvest for Assens (1992). – (EW). 55 pp.
41. Gjøl i Limfjorden nordvest for Ålborg (1992). – (EW). 41 pp.
42. Ejlinge sydøst for Æbelø ved Bogense (1993). – (EW). 18 pp.
43. Dræet syd for Æbelø ved Bogense (1993). – (EW). 19 pp.
44. Leammer i Odense Fjord ved Hofmansgave (1993). – (EW). 18 pp.
45. Kyholm i Odense Fjord syd for Leammer (1993). – (EW). 12 pp.
46. Ægholm i Odense Fjord ved Hofmansgave (1993). – (EW). 12 pp.

AKTUELLE Ø-UNDERSØGELSER

Siden 1983 er der foretaget floristiske undersøgelser – med henblik på udarbejdelse af floralister – på følgende øer, tidligere øer eller ø-grupper – regnet fra nord:

Rønnerne mellem Frederikshavn og Strandby.
Hornfiskrøn syd for Læsø.
Øland ved Limfjorden vest for Gjøl.
Fur i Limfjorden.
Fuglholm i Limfjorden mellem Jegindø og Agerø.
Rønland øst for Harboør Tange.
Jegindø i Limfjorden øst for Thyholm.
Piggen i Randers Fjord.
Sejerø sydvest for Sjællands Odde.
Lindholm nordøst for Stavns Fjord ved Samsø.
Kyholm vest for Lindholm i Stavns Fjord.
Kolderne i Stavns Fjord ved Samsø.
Ægholm i Stavns Fjord ved Samsø.
Sværn i Stavns Fjord ved Samsø.
Mejlesholm i Stavns Fjord ved Samsø.
Hjortholm i Stavns Fjord ved Samsø.
Eskeholm i Stavns Fjord ved Samsø.
Brokold i Stavns Fjord ved Samsø.
Vorsø i Horsens Fjord.
Vorsø Kalv i Horsens Fjord sydvest for Vorsø.
Orø i Isefjorden.
Nekselø i Nekselø Bugt.
Endelave sydvest for Samsø.
Drættegrund sydvest for Æbelø ved Bogense.
Mejlø ved Hindsholm.
Bogø ved Hindsholm.
Vejlø ved Hindsholm.
Vejlø Kalv ved Hindsholm.
Ølsemagle Revle i Køge Bugt.
Holmene ved Drejet i Odense Fjord.
Trindelen ved Hofmansgave i Odense Fjord.
Tornø i Odense Fjord.
Romsø i Store Bælt.
Årø i Lille Bælt nordvest for Assens.
Agersø i Store Bælt sydvest for Skælskør.
Ormø i Holsteinborg Nor øst for Glænø.
Helnæs nordvest for Fåborg.
Vigø i Helnæs Bugt nordvest for Fåborg.
Bjørnø syd for Fåborg.
Masnedø ved Vordingborg.
Siø mellem Tåsinge og Langeland.
Lilleø i Smålandsfarvandet nord for Askø.
Askø i Smålandsfarvandet nord for Bandholm.
Langø i Lindelse Nor syd for Rudkøbing.
Christiansø ved Bornholm.
Frederiksø ved Bornholm.

NB: Alle oplysninger om plantefund fra disse øer har stor interesse.

● : Øer, for hvilke der er udarbejdet floralister.

○ : Øer, for hvilke floralister er under udarbejdelse. I øvrigt henvises til de 3 foregående sider.